

Sterke norske tall for røyking og død hos kvinner

26 % av kvinnene og 41 % av mennene som røyker over 20 sigaretter daglig, dør når de er mellom 40 og 70 år. Det viser en ny norsk studie.

Britiske forskere med Richard Doll (1912–2005) i spissen fulgte opp en kohort på 34 000 britiske leger gjennom 50 år (1951–2001). Disse og andre studier har vist hvor dødelig røyking er for menn. Vi har manglet tilsvarende gode data for kvinner. Nå har norske forskere undersøkt dette i en populasjonsbasert kohortstudie som begynte i 1974 og omfattet 24 500 kvinner og 25 000 menn i alderen 40–70 år (1).

Blant kvinnene som fortsatte å storryoke gjennom oppfølgingsperioden, døde 26 % da de var i alderen 40–70 år, mens bare 9 % av kvinnene som ikke røykte døde så tidlig. Tallene var enda tydeligere hos menn – 41 % av de mannlige storrykerne døde i alderen 40–70 år, mot 14 % av ikke-røykerne.

Deltakerne var født i perioden 1925–41. Informasjon om røykevaner ble samlet inn i årene 1974–78 og på nytt igjen fem og ti år senere. Storrykere ble definert som dem som røykte ≥ 20 sigaretter daglig. Dataene ble koblet mot Dødsårsaksregisteret for perioden 1974–2000. I løpet av oppfølgingsperioden døde 2 333 kvinner og 4 680 menn før fylte 70 år. Ratene for lungekreft var like for begge kjønn, men kvinnene hadde lavere kardiovaskulær dødelighet enn mennene, noe som forklarte det meste av forskjellen i røykeassosiert dødelighet mellom menn og kvinner.

– Den lavere dødeligheten av røyking hos kvinner skyldes også at kvinnene i denne undersøkelsen i gjennomsnitt var fire år eldre enn mennene da de begynte å røyke. Videre er overdødeligheten av ulykker og alkohol høyere hos mannlige enn hos kvinnelige røykere, sier professor Stein Emil Vollset ved Universitetet i Bergen, artikkelens førsteforfatter.

Stein Emil Vollset. Foto Linda Akselberg Langholm

– I dag er dødeligheten av hjerte- og karsykdom i aldersgruppen 40–70 år betydelig lavere enn den man observerte blant dem som var født i årene 1925–41. Alt dette tyder på at forskjellen i røykedødelighet mellom kvinner og menn antakelig vil være mindre for dagens unge enn det vi fant i denne undersøkelsen. Et annet viktig funn er at gevinsten ved å slutte å røyke er betydelig, også blant dem som slutter når de er mellom 50 og 60 år, sier Vollset.

Erlend Hem
erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur
1. Vollset SE, Tverdal A, Gjessing HK. Smoking and deaths between 40 and 70 years of age in women and men. *Ann Intern Med* 2006; 144: 381–9.

Epidemiologisk arvesølv

Studien er basert på omfattende kartlegginger av risikofaktorer for hjerte- og karsykdom i tre fylker i 1970- og 80-årene.

Forfattere er Stein Emil Vollset ved Universitetet i Bergen og Aage Tverdal og Håkon K. Gjessing ved Folkehelseinstituttet.

I perioden 1974–78 ble alle menn og kvinner i alderen 35–49 år fra Sogn og Fjordane, Oppland og Finnmark invitert til å delta i en screeningundersøkelse for kardiovaskulær sykdom, gjennomført av Statens skjermbildefotografering. Opplegget er kjent som fylkesundersøkelsene

(1). Over 90 % deltok ved screeningen og ved oppfølgingen 3–5 år senere. Etter ti år hadde fremmøtet sunket til 65 %.

Litteratur
1. Bjartveit K. Statens helseundersøkelser: fra tuberkulosekamp til mangesidig epidemiologisk virksomhet. *Norsk Epidemiologi* 1997; 7: 157–74. [www.medisin.ntnu.no/ism/nofe/norepid/1997\(2\)%2003-Bjartveit.pdf](http://www.medisin.ntnu.no/ism/nofe/norepid/1997(2)%2003-Bjartveit.pdf) (28.4.2006).

www.tidsskriftet.no/norskforskning

Ordforklaringer

Overlevedesdata: Beskriver tiden en pasient er i studien, helt fra inklusjon til enten død, til vedkommende trekker seg fra studien eller til siste oppfølging. Pasienter i de to siste kategoriene kalles sensurerte. Det er vanlig å visualisere overlevedesdata ved hjelp av et Kaplan-Meier-diagram (1).

Kaplan-Meier-diagram: Oppkalt etter Edward L. Kaplan og Paul Meier, som publiserte en artikkel om dette i *Journal of the American Statistical Association* i 1958.

Litteratur

1. Aamodt G, Gulbrandsen P, Laake P et al. Presentasjon av statistiske analyser i Tidsskriftet. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2005; 125: 2183–7.

Er du i ferd med å publisere eller har du nylig publisert forskningsresultater i et internasjonalt tidsskrift? Send tips til erlend.hem@medisin.uio.no

Artikkelen ble 21.3. 2006 publisert i *Annals of Internal Medicine* (www.annals.org), som er et amerikansk indremedisinsk spesialtidsskrift med sterk generell orientering. Det regnes som en av «de fem store» blant de tradisjonsrike og prestisjetunge tidsskriftene, ved siden av *New England Journal of Medicine*, *The Lancet*, *BMJ* og *JAMA*